

HRVATSKA AGENCIJA ZA OKOLIŠ I PRIRODU
10000 Zagreb, Radnička cesta 80/7
tel.: +385 (0)1 5502 900 faks: +385 (0)1 5502 901

KLASA: 612-07/17-04/01
URBROJ: 427-08-13-14-2
Zagreb, 17. siječnja 2017.

26.1.2017

612-07/17-04/118

427-08-13-14-2

Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode
na području Zadarske županije „Natura Jadera“ ✓
Damir Perić, ravnatelj
Braće Vranjanina
23 000 Zadar

PREDMET: Prijedlog Godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Zadarske županije „Natura Jadera“ za 2017. godinu
- mišljenje, daje se

Poštovani,

dana 2. siječnja 2016. Hrvatska agencija za okoliš i prirodu (dalje Agencija) zaprimila je zahtjev Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Zadarske županije „Natura Jadera“ (dalje Javna ustanova) za izdavanje mišljenja na Godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja zaštićenih područja na području Zadarske županije za 2017. godinu (dalje Godišnji program), sukladno članku 134. Zakona o zaštiti prirode (NN 80/13).

Ocjena prijedloga Godišnjeg programa

Nakon analize prijedloga Godišnjeg programa mišljenja smo da prati *Smjernice za izradu Godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja zaštićenih područja*. Aktivnosti Javne ustanove predviđene za 2017. godinu svojim sadržajem uglavnom odgovaraju potrebama očuvanja vrijednosti područja te pridonose ciljevima upravljanja, no pojedini segmenti upravljanja nisu primjereno pokriveni.

Stoga, iako prijedlog Godišnjeg programa smatramo **primjerenim, potrebno ga je doraditi.**

Potrebne nadopune i izmjene

U dijelu *1. Procjena stanja* za Značajni krajobraz Dubrava – Hanzina navedeno je kako je njegov status nepoznat zbog slabe istraženosti, no Javna ustanova ni ove godine ne planira istraživanja u ovom zaštićenom području. Istovremeno, za Posebni rezervat šumske vegetacije Dubrava – Hanzina navedeno je kako je njegovo stanje zadovoljavajuće, zbog čega je, budući da se posebni rezervat u potpunosti nalazi unutar granica značajnog krajobraz, moguće procijeniti stanje barem dijela zaštićenog područja. Preporučamo planirati obilasku čuvara prirode na području Značajnog krajobraz Dubrava – Hanzina kako bi se utvrdilo stanje na terenu. Nadalje, za Značajni krajobraz Ošljak navedeno je kako je potrebna sječa bolesnih stabala zbog opasnosti od požara, no u Godišnjem programu nije vidljivo da se planira provesti takva aktivnost. Također, u skladu s ocjenom za Značajni krajobraz SZ dio Dugog

otoka (D - ugroženo područje, potrebna je promjena načina korištenja, poduzimanje dodatnih mjera zaštite), napominjemo kako je planirano zapošljavanje sezonskog čuvara prirode te time jačanje nadzora ključno za očuvanje vrijednosti ovog područja, a posebno plaže Sakarun.

Pojedine aktivnosti iz plana upravljanja SZ dijelom Dugog otoka (C6 Postaviti plivajuću ogradu oko plaže Sakarun na udaljenost 100 m od obale i D2 Organizirati dobrovoljne akcije čišćenja obalne crte i podmorja od nagomilanog otpada i E4 Organizirati i provoditi sustav prevencije u protupožarnoj zaštiti), planirane za četvrtu godinu provođenja, ne planiraju se ovim Godišnjim programom te je potrebno obrazložiti zbog čega se od njih odustalo.

Predlažemo da se čišćenje plaže Sakarun od naplavljenih listova posidonije ali i ostale morske vegetacije (aktivnost 22.7) provodi ručno bez upotrebe mehanizacije te bez potpunog uklanjanja istih, a prema preporuci Državnog zavoda za zaštitu prirode (danas Agencije) kroz projekt COAST, iz 2012. godine.

Vežano uz aktivnosti 1.5. *Kartirati morska staništa u području lokaliteta u prijedlogu zaštite ZK Silbanski grebeni i Natura područjima: HR3000053 Silba-podmorje, HR4000025 Silbanski grebeni* i aktivnost 1.8. *Kartirati morska staništa i procijeniti stanje očuvanosti u HR4000030 Novigradsko i Karinsko more te poduzeti odgovarajuće mjere za očuvanje* preporučamo da se kartiranje morskih staništa na navedenim područjima provede minimalno na trećoj razini trenutno važeće Nacionalne klasifikacije staništa (NKS), a ukoliko postoje mogućnosti i do četvrte i pete razine za asocijacije i facijese s prioriternim, ugroženim i indikatorskim vrstama bitnim za praćenje stanja (poput morskih cvjetnica, algi *Cystoseira*, i dr.). Napominjemo kako je ovo naša preporuka zbog buduće usklađenosti i integracije karata s nacionalnim bazama te zbog potrebe izvješćivanja prema Direktivi o staništima i Okvirnoj direktivi o morskoj strategiji. Uzimajući u obzir potrebe istaknute kroz projekt „Izrada projektne dokumentacije za projekt kartiranja morskih staništa na području Jadranskog mora pod nacionalnom jurisdikcijom“ izraden je popis morskih stanišnih tipova s navedenim NKS kodovima i imenima, odnosno razinama do kojih ih je potrebno kartirati. Kroz projekt su također dane i preporuke mjerila za pojedine scenarije kartiranja. Za sve dodatne informacije molimo kontaktirati Katju Jelić u Agenciji.

Za postizanje specifičnog cilja 4. *Morska staništa u HR3000069 Uvali Sakarun su u povoljnom stanju* potrebno je i pratiti stanje očuvanosti morskih staništa. Na području ekološke mreže HR3000069 Uvala Sakarun prisutna su dva ciljna morska stanišna tipa - naselja posidonije i grebeni. Napominjemo da je u 2014. godini izraden nacionalni monitoring program za livade posidonije: Guala I, Nikolic V, Ivesa L, Di Carlo G, Rajkovic Z, Rodic P, Jelic K (2014): *Monitoring Programme for Posidonia Beds (Posidonium oceanicae)*, MedMPAnet Project. Uz to, izraden je i terenski vodič za praćenje stanja livada posidonije: Prvan M, Jakl Z, Guala I (2014): *Terenski vodič za praćenje stanja livada morske cvjetnice Posidonia oceanica (livade posidonije)*, Projekt MedMPAnet. Također, izraden je i nacionalni monitoring program za koraligensku biocenozu: Garrabou J, Kipson S, Kaleb S, Kruzic P, Jaklin A, Zuljevic A, Rajkovic Z, Rodic P, Jelic K, Zupan D (2014): *Monitoring Programme for Reefs - Coralligenous Community*, MedMPAnet Project. U oba monitoring programa navedena su i područja u Zadarskoj županiji. Sukladno tome u budućnosti bi trebalo planirati i monitoring navedenih staništa, posebice livada posidonije koje su prioriterni stanišni tip sukladno Direktivi o staništima.

Vidljivo je da Javna ustanova izdvaja mnogo više sredstava za aktivnosti namijenjene posjećivanju i promociji od onih namijenjenih zaštiti i očuvanju prirodnih i kulturnih vrijednosti. Budući da Javna ustanova ima znatan godišnji prihod od koncesijskih odobrenja,

preporučamo dio tih prihoda usmjeriti u aktivnosti teme A. Zaštita i očuvanje prirodnih i kulturnih vrijednosti, posebno u praćenje stanja (monitoring), a u skladu s člankom 192. Zakona o zaštiti prirode. Stoga smatramo ključnim da Javna ustanova, u skladu s ciljevima očuvanja i potrebama praćenja stanja (monitoringa) vrsta i stanišnih tipova na nacionalnoj razini, u Godišnji program uvrsti neke aktivnosti monitoringa navedene u preporukama koje se nalaze u prilogu.

Za dodatna pojašnjenja stojimo Vam na raspolaganju. Nakon usvajanja Godišnjeg programa molimo Vas da nam isti pošaljete na znanje.

S poštovanjem,

RAVNATELJICA
dr.sc. Ivana Gudelj

Privitak:

1. Preporuke za praćenje stanja (monitoring) vrsta i stanišnih tipova

DOSTAVITI:

- Naslovu
- Zadarska županija, Upravni odjel za prostorno uređenje, zaštitu okoliša i komunalne poslove Zadarske županije, B. Petranovića 3, 23 000 Zadar – na znanje
- Pismohrana, ovdje

Preporuke za praćenje stanja (monitoring) vrsta i stanišnih tipova

Potrebno je predvidjeti sredstva za praćenje porodijskih i hibernacijskih kolonija šišmiša u međunarodno važnim podzemnim skloništima kojih je pet na području Zadarske županije (Izvor rijeke Bijele, Vratolom, Velika Kusača, Golubnjača, Baldina jama) te kolonije šišmiša u Bokanjcu - tunelu za navodnjavanje. Potrebno je pratiti šišmiše u crkvi Velika Popina. Potrebno je pratiti stanje POVS područja HR4000006 Uvala Plemići dok se ne donese nacionalni protokol za praćenje šišmiša tehnikom hvatanja mrežama. Nadalje, obzirom na sastav vrsta u uvali Plemići potrebno je angažirati vanjskog stručnjaka za identifikaciju skloništa šišmiša u špilji (vjerojatno u uvali kod Ljubača). Ukoliko sredstava nema samostalno ispuniti podatke o stanju svakog od navedenih objekata s pripadajućom fotodokumentacijom (prva stranica standardnog obrasca za praćenje) Za konzultacije i koordinaciju vezano uz planiranje razdoblja praćenja i ispunjavanje standardnih Obrazaca za praćenje šišmiša u podzemnim objektima, odnosno Obrazaca za praćenje šišmiša u nadzemnim objektima potrebno se javiti Danieli Hamidović u Agenciji.

Na području Zadarske županije nalaze se neka od najvrjednijih područja za ptice močvarice u RH: solane Nin, Dinjiška, Pag; plitke i muljevite morske obale područja Privlake, Nina, Ljubača i Plemića; močvare Velo i Malo Blato te Kolansko Blato. Također, u Zadarskoj županiji gnijezdi se i značajni dio populacije morskog vranca te čigri. Ravni su kotari jedino poznato gnjezdilište zlatovrane u RH. Smatramo da je žurno i neizostavno potrebno pokrenuti praćenje stanja populacija ptica i njihovih staništa na ovim područjima te svakako sprječavati krivolov i uznemiravanje ptica u suradnji s inspekcijama i policijom.

Predlažemo da se, uz angažiranje stručnjaka, započne s monitoring programom za planinskog žutokruga na lokalitetima Poštak i Lisac prema protokolu: Jelić, D. i Baškiera, S. (2014): Nacionalni monitoring program za vrstu planinski žutokrug (*Vipera ursinii*), Hrvatsko herpetološko društvo – HYL A. Izvještaj za Državni zavod za zaštitu prirode (kojeg je moguće preuzeti na internom bioportalu – http://interni.bioportal.hr/sites/default/files/pams_resources/2014_mon-progr_Vipera-ursinii_HAOP.pdf).

Budući da aktivnost ne iziskuje dodatna financijska sredstva, predlažemo da djelatnici javne ustanove tijekom redovitih obilazaka terena sudjeluju u prikupljanju slučajnih opažanja jelenka, ali i drugih vrsta saproksilnih kornjaša (*Rosalia alpina*, *Osmoderma eremita* kompleks, *Morimus funereus*, *Cerambyx cerdo*), u svrhu kartiranja prema: Šerić Jelaska L. (2013): Monitoring program for Stag Beetle (*Lucanus cervus*). MANMON. Za ovaj je monitoring moguća suradnja sa šumarima, planinarima i lovcima.

Budući da je monitoring programom predviđeno da se monitoring livadnog procjepka (*Chouardia litardierei*) provodi svake tri godine, a posljednji je proveden 2014. godine, predlažemo da se u godišnji program za 2017. godinu uključi i monitoring livadnog procjepka prema monitoring programu Alegro, A. (2013): Program monitoringa za vrstu *Chouardia litardierei* (Breistr.) Speta. Technical report, IPA MANMON projekt.

Uspostaviti monitoring špiljskih staništa i vrsta u speleološkim objektima koji se turistički posjećuju: Špilja Modrič (Katastar: HR00761) i Strašna peć (Katastar: HR00563). U okviru praćenja stanja ciljnog staništa 8310 Špilje i jame zatvorene za javnost predlažemo da se u okviru terenskih obilazaka čuvara prirode i stručne službe provjeravaju i ulazi u speleološke objekte u blizini naselja radi kontrole bacanja otpada u iste. O pojavi otpada u speleološkim objektima je potrebno obavijestiti Agenciju (vrste@dzzp.hr), radi nadopune Katastra speleoloških objekata RH. U Katastru speleoloških objekata RH do sada nema podataka o onečišćenim speleološkim objektima na području Zadarske županije.